

dienzelfden dag nog *Acalypta musci* Schrk in 'n zevental exemplaren!

Bij mijn bezoek aan hem te Spaubeek op 23 Dec., nam ik een gedeelte van dit mos mee naar Maastricht, ter verder onderzoek. Ik haalde er nog 'n drietal van dezelfde beestjes uit.

En we spraken af, den volgenden dag samen naar Schinveld te gaan, om daar veenmos, *Sphagnum*, te halen.

De heer P. Marres zou er ons per auto brengen.

Voorzien van 'n flinke baal *Sphagnum* keerden we terug. Gezeten bij de kachel, konden wij nu, midden in den winter, naar hartelust, binnenskamers, aan 't „entomologiseeren” gaan..... En wat Pater Scholte en mij zoo allerprettigst aandeed, was 't feit, dat ons beider enthousiasme was „overgeslagen” op den heer Marres en diens dochter. Die twee toch, gewapend met goede oogen en 'n flinke dosis geduld, gingen mee aan 't zoeken en bereikten 'n succes, zooals 'n beginnende entomoloog wel zelden zal gehad hebben.

Uit 't veenmos van Schinveld haalden zij te voorschijn de volgende wantsen:

Eusarcoris aeneus Scop. (5 exemplaren);

Eurydema oleraceum L. (1 exempl.);

Zicrona coerulea L. (2 exempl.);

Peritrechus geniculatus Hhn. (vele exempl.);

Drymus silvaticus F. (vele exempl.);

Scolopostethus Fieb. spec. (1 exempl.);

Nabis fesus L. (1 exempl.);

Lygus pratensis L. (meerdere exempl.).

Kevers vonden zij een honderdtal. Deze moeten nog gedetermineerd worden.

Franjestaarten en Springstaarten (*Thysanura* en *Collembola*) bleken zich in 't veenmos zeer veel op te houden, evenals kakkerlakken, *Ectobia* f. *discrepans*. En dat er spinnen en mosscorpionen (*Obisium muscovum* C. L. Koch) in massa's werden tegengekomen, spreekt van zelf. Doch — er werd naar insecten gezocht!

En die werden, uit wat voorafgaat blijkt, gevonden. Tusschen de talrijke exemplaren van *Peritrechus geniculatus*, door mij zelf in 't Schinvelder veenmos gevonden, bevond zich één exemplaar, dat Pater Scholte onmiddellijk opviel. Dat was geen *geniculatus*, zei hij. Later heeft hij het herkend als *Peritrechus angusticollis* Shlb. Nieuw voor de Nederl. fauna!!

Pater Scholte was over de eigen vondsten in dit mos maar matig tevreden; z'n buit toch bleek klein. Maar toch mogen we ook over zijn bevingen tevreden zijn, al was 't alléén maar, wijl een doorgezet onderzoek waarschijnlijk zal leeren, dat men moet trachten flink vochtig veenmos te onderzoeken. Daarin huizen klaarblijkelijk de meeste beestjes en niet in ietwat uitgedroogd materiaal, waarvan P. Sch. 't onderzoek voor zijn rekening nam.

't Succes met 't Schinvelder veenmos behaald, gaf ons moed, om er 3 Januari l.l. andermaal op uit te trekken, ditmaal naar de Brunsummer heide. Waar eertijds de „Walderput” was, troffen we *sphagnum* in groote hoeveelheid aan.

De heeren P. Marres Jr. en Marcel v. d. Boorn, studenten in de medicijnen te Amsterdam, waren ditmaal van de partij.

Met 'n flinke hoeveelheid prachtig materiaal werd de terugtocht aanvaard.

Uit 't Brunsummer *sphagnum* is nog heel wat meer te voorschijn gekomen. Doch daarover op de volgende vergadering.

Voor vandaag heeft ons de tijd ontbroken, dat overrijke materiaal te determineeren en te laten determineeren.

Alvorens te eindigen, wil 'k wijzen op een andere uitstekende, gemakkelijke methode om des winters wantsen te verzamelen. Daarvoor behoeft men slechts te verzamelen de kegels van Coniferen, liefst van *Abies* en *Picea*, m.a.w. van sparren en dan bij voorkeur van oude, half vergane kegels, die bereids langeren tijd onder de boomen hebben gelegen. Hierin toch zoeken verschillende wantsen haar winterkwartier op en komen, als de kegels in een verwarmd vertrek zijn gebracht, daaruit te voorschijn.

Helaas zijn kegeldragende sparren in Z.-Limburg uiterst zeldzaam, doordat ze aangetast zijn door de sparschorsluis en tengevolge daarvan geen kegels voortbrengen.

Dokter de Wever schrijft me, dat de jongere sparbosschen te Mamelis, Wylré, Epen, Nyswylre, niet onderhouden zijn en hij aldaar nergens kegels zag.

Kleinere groepen vindt men nog b.v. op den Pastoorsberg te Geulle en in vele parken te Meerssen, Houthem, Valkenburg, Vaals. Maar ook dáár weinig of geen kegels. Een oude, gezonde spar staat nog in 't park van Oost (Oud-Valkenburg) en in dat van Abshoven (Munstergeleen). Daar liggen nog al wat kegels onder. In 't park der Proostdij Meerssen staat een prachtboom van 'n *Picea*-soort met veel kegels.

Abies nobilis met kegels moet nog voorkomen in 't park van Terworm (Heerlen).

't Is echter de vraag, of alléénstaande boomen de wantsen wel aantrekken. 't Kan in elk geval onderzocht worden.

Mocht er iemand zijn, die ons behulpzaam wil wezen bij 't zoeken naar wantsen in veenmos, zoo wijs ik hem er op, dat volgens De Wever *sphagnum* gevonden wordt te:

Schinveld, Brunssum, Schrieversheide, Nieuwenhagen, Eijgelshoven (alleen tusschen Chèvremont en de Ham (Teutelbroek), Bunde (Overbunde, Kasen, helling langs 't spoor), Geulle (bij Moorveld), Hulsberg (klein plekje in 't Pannembosch), Ubagsberg (een heel, heel klein strookje aan den voet van de Vrouwenheide), Vaesraderbosch (nog heel weinig), Voerendaal (bij 't kasteel „Puth”, heel weinig) en Nyswylre, in 't bosch boven op 't plateau.

PACHYCOLEUS RUFESCENS, J. Sahlb.

door

A. M. Scholte S. J.

De aanleiding tot het vinden van deze, voor onze fauna, nieuwe wants, was een artikel van K. Schmidt in de „Mededeelingen van de Duitse Entomologische Vereeniging”.

Dr. Reclaire zond mij hiervan een overdruk met de voorspelling, dat ik dit interessante diertje zeker zou ontdekken. Volgens Schmidt immers is deze kleine mosbewoner alleen daarom zoo zeldzaam, omdat de verzamelaars de levenswijze ervan niet voldoende kennen en er niet op de juiste manier jacht op maken.

In het gebied van het Deutsche Rijk zou deze miniatuurwants alleen gevonden zijn vóór 60—70 jaar door Habelmann bij Eberswald en in 1918 en 1919 door Benick bij Lauenburg.

Schmidt zelf vond het diertje herhaaldelijk in de laatste jaren vlak bij Fürth (Beieren) en nog op drie verschillende plaatsen iets verderop. Volgens hem leeft het daar in natte weilanden, waar het bodemwater gedurende het heele jaar uit den grond opwelt. Van dergelijke plaatsen nam hij het natte mos mee naar huis in een blikken bus, voorzien van stukjes hout of stevig bordpapier, om het vocht op te nemen en te voorkomen, dat de diertjes door het uitsijpelende water zouden verdrinken. Thuis gekomen onderzocht hij den voorraad mos „priesenweise” boven een vel stevig wit papier.

Het was dus zaak een dergelijke natte wei te ontdekken en omdat Schmidt als vangtijden opgaf o.a. 29-11-'30, 18-2-'31 en 2-1-'33, begon ik mijn onderzoek midden in den winter. Spaubeek met zijn moerassige omgeving leek me een geschikt terrein, of althans een goede operatie-basis.

En jawel; op den eersten dag van het nieuwe jaar had ik het gewenschte succes. Uit een greppel in den tuin van het Retraitehuis te Spaubeek, had ik een handdoek vol nat mos mee naar mijn kamer genomen, om het daar rustig uit te pluizen. Al spoedig bleek *Hebrus ruficeps* erin voor te komen, die door Schmidt steeds als begeleider van *Pachycoleus* werd aangetroffen.

Toen opeens meende ik een onuitgekleurd exemplaar van *Hebrus* te zien, doch het diertje was

veel meer beweeglijk en liep veel sneller. Voorzichtig met een penseel in een glazen buisje gebracht en met de loupe bekeken, bleek het mij terstond de gezochte nieuwing te zijn. Ik vond nog twee exemplaren en liet het mos in een zinken bak liggen tot den volgenden dag. Toen vond ik in dezelfde hoeveelheid nog vijf exemplaren en tevens vijf fraaie, oranjeroode larven in laatste stadium, die ik in leven hield om ze tot volwassen dieren op te kweken.

Het mos, waarin ik de diertjes vond, is het z.g. boompjesmos, de veel voorkomende soort *Climacium* (Hypnum) *dendroides*. Het greppeltje was inderdaad een plaats, waar het gansche jaar bodemwater opwelt. Droogte zou voor deze uiterst teere diertjes den dood beteekenen.

De grootte bedraagt iets meer dan 1 mm, terwijl de kleur varieert van geelbruin tot roodbruin, soms lichter, soms meer donker. Bij sterke vergroting wordt de lange beharing der slanke sprietten zichtbaar en blijkt ook de bovenzijde min of meer behaard te zijn.

Volgens Schmidt komen langvleugelige, z.g. macroptere exemplaren ongeveer evenveel voor als kortvleugelige. Ook ik vond beide vormen, maar voor zoover ik kon nagaan, waren de langvleugelige enkel mannetjes en de kortvleugelige enkel wijfjes.

Als zeldzame begeleiders noemt Schmidt verder *Acalypta platychila* Fieb., *carinata* Panz., *brunnea* Germ. en *Pamera lurida* Hhn. Ook ik vond larven van *Acalypta carinata* in denzelfden mosvoorraad; volwassen exemplaren en larven van deze fraaie netwants had ik in Juli van het vorige jaar in vrij groot aantal in hetzelfde greppeltje gevonden. *Acalypta platychila* is in 1916 bij Valkenburg en in 1923 bij Terblijt gevonden, terwijl *brunnea* nog niet in ons land ontdekt is.

Wie helpt er mee aan het mosonderzoek, om deze uiterst sierlijke diertjes te vinden?

NEUE ERIOPTERINEN (Dipt. Nematoc.)

aus dem Deutschen Entomologischen Institut

von Dr. P. LACKSCHEWITZ, Libau.

Die reichhaltige Dipteren-Sammlung des im vorigen Jahr verstorbenen Rechnungsrats Lorenz Oldenberg ist durch Vermächtnis dem Deutschen Entomologischen Institut der Kaiser Wilhelm-Gesellschaft in Berlin-Dahlem zugefallen. Einer Aufforderung des Direktors dieses Institutes, Dr. Walther Horn, Folge leistend, habe ich die *Limnobiiden* dieser Sammlung revidiert und bestimmt. Das recht umfangreiche Material, — es wies gegen 1430 Exemplare auf, bot manches Interessante. Unter anderem fanden sich auch eine Anzahl neuer Arten, die Oldenberg von seinen Sammelreisen, die ihn nach Böhmen, Schlesien, in die Oesterreichischen und Schweizer Alpen sowie nach Italien führten, mitgebracht hatte. Es sind 8 neue *Eriopterinen*, deren Beschreibung

ich bringe, darunter auch eine neue *Sacandaga*, die von Th. Becker im Banate eingesammelt worden ist.

Libau, im August 1932.

1. *Molophilus Oldenbergi* n. sp. (Taf. I, Fig. 1 a—c).

Schwarzbraune Art. Kopf schwärzlichbraun. Taster und Fühler schwarzbraun. Praescutum matt, dunkelbraun mit gelben Schulterbeulen und gelblichem Limbus, Hinterrücken dunkelbraun, etwas glänzend. Scutellum gelbbraun. Thoraxseiten schwärzlichbraun, glänzend. Abdomen schwarzbraun, etwas glänzend, mit gelblicher Behaarung. Hypopyg dunkelbraun. Hüften und Trochanteren